

DUURZAAMHEIDS

KRANT

GEMEENTE : 2024
OVERBETUWE : TWEEDE JAARGANG
: NUMMER 2

Zwerfafvalbrigade
'Niemand wil op een vuilnisbelt wonen'

Stichting Driel Groen
'Samen maken we Driel groener'

Arthur Hofstad
'Groene tuin zorgt voor minder hitte'

Familie Van den Dam adopteert boomspiegels in Elst

'Samen maken we onze straat een stukje mooier'

Het idee speelde al wat langer bij Dionne van den Dam. In september vorig jaar hakte ze de knoop door. Ze adopteerde met haar gezin een aantal boomspiegels in de Veenwortel in Elst. "Wij zorgen dat de boomspiegels er mooi uit blijven zien. Samen maken we de straat een stukje mooier."

Wij mogen de boomspiegels vandaag bewonderen. Al zit het weer niet mee. De regen valt met bakken uit de lucht. Daarbij is het voorjaar net van start gegaan. Het nieuwe groen moet zijn weg nog vinden.

Binnen ontmoeten we de familie Van den Dam. Moeder Dionne is de aanjager van het plan om openbaar groen te adopteren. Maar haar echtgenote Bram en de kinderen Julian (9) en Vayen (5) doen graag mee.

Dionne: "Wij wonen hier sinds 2017. De achtertuin bestond vooral uit stenen. We hebben meteen een groene border gemaakt. Met stekjes van mijn ouders en plantjes die we kregen van burens. Ik vind het fantastisch als je ziet hoe weelderig het er nu uitziet. Wij vinden groen belangrijk en daarom sprak het idee van de gemeente Overbetuwe ons aan. Want als we allemaal een stukje openbaar groen adopteren en onderhouden, ziet Elst er veel mooier uit."

Knutsellessen

Dionne van den Dam is kunstenaar. Ze is een bekend gezicht op het schoolplein van de kinderen. Regelmatig neemt ze haar pratende papegaai Guusje en beagle Sam mee wanneer ze de kinderen ophaalt. Ze schildert, tekent en geeft knutsellessen op basisschool De Zonnepoort. Tijdens haar lessen mogen kinderen ook stenen beschilderen. Haar liefde voor de natuur steekt ze niet onder stoelen of banken.

"Ik vind het leuk om met groen bezig te zijn. Maar in combinatie met mijn werk leek het me ook leuk om van één van de boomspiegels een stenen tuin te maken. Rond de boom liggen keien die het water goed doorlaten. Verder liggen er vooral stenen die kinderen beschilderd hebben. Ze mogen ze mee naar huis nemen, maar ook nieuwe stenen hier terugleggen. Soms gaan kinderen hier ter plekke schilderen. Deze boomspiegel zorgt dus voor een stukje gezelligheid en verbondenheid in de buurt. Veel mensen blijven er bewonderend bij stilstaan."

Groene plantjes

De andere twee boomspiegels zijn voorzien van groene plantjes. "Die mochten we ophalen bij de gemeente Overbetuwe. We zorgen dat de plantjes goed kunnen groeien en dat grote stukken onkruid er uit worden gehaald. Al ben ik ook van mening dat de natuur zijn werk mag doen. Een beetje onkruid is niet erg." In de buurt wordt enthousiast gereageerd. "Een van de drie

boomspiegels wordt ook onderhouden door burens. Ik heb iedereen gevraagd of ze mee wilden doen. Niet iedereen ziet dat meteen zitten en dat is niet erg. Maar de reacties zijn heel leuk."

Nu het voorjaar gaat beginnen, is iedereen benieuwd hoe de boomspiegels meebewegen met de natuur. "Weet je wat zo leuk is? Het gaat niet alleen om het groen, maar het zorgt ook voor een stukje vreugde en blijheid in de buurt. Dit máákt de straat en als je het samen doet, zorgt het voor saamhorigheid. Ik hoop dat het enthousiasme bij iedereen blijft en dat we in de toekomst alle boomspiegels in de straat kunnen adopteren."

'Lagere temperatuur in woonkamer went echt!'

Het adopteren van een boomspiegel kwam niet uit de lucht vallen. Dionne van den Dam: "Wij proberen thuis sowieso bewust bezig te zijn met een stukje duurzaamheid. Het vergroenen van onze tuin past daarin. Minder tegels, meer planten. We hebben zonnepanelen die voor duurzame energie zorgen en de thermostaat staat in de woonkamer

op 19 graden. Ik ben opgevoed dat deze altijd op 21 graden moet staan. Maar een lagere temperatuur went echt en scheelt in de portemonnee."

Vergroening thema tweede editie Duurzaamheidskrant

Wat hebben we veel leuke reacties gehad. De eerste Duurzaamheidskrant smaakte naar meer. En daarom komen we nu met een tweede editie. De nadruk ligt in deze uitgave op het vergroenen van onze eigen leefomgeving. Groen heeft namelijk veel voordelen. Het zorgt voor een betere leefkwaliteit, luchtkwaliteit en zorgt voor schaduw. Wist u dat het zelfs verontreiniging uit de lucht filtert en zorgt voor een betere waterkwaliteit? Met groen zorgen we ook voor meer verschillende soorten mossen, vogels, insecten en zoogdieren (biodiversiteit). Door

veel verschillende soorten planten en bomen te planten is het groen ook minder vatbaar voor ziekten, plagen en de effecten van extreem weer. Onderzoek van de Universiteit Wageningen wijst zelfs uit dat groen bijdraagt aan een betere gezondheid en mensen gelukkiger maakt. Het vermindert namelijk stress en verlaagt het de kans op hart- en vaatziekten, depressies en angststoornissen. Ook zijn mensen in een groene omgeving actiever en vaker buiten. Kortom, vergroenen heeft enorm veel voordelen. Gaan we samen aan de slag?

Mooie resultaten en nieuwe plannen

Overbetuwe groen en duurzaam maken vraagt om inzet van ons allemaal. Het afgelopen jaar zijn we met elkaar flink aan de slag gegaan. Zoals u in de praatplaat hieronder ziet, hebben we al hele mooie resultaten behaald.

Ook voor 2024 en de jaren daarna staan er mooie plannen en uitdagingen op de agenda. Die vindt u in het Programmaplan Duurzaamheid*.

De basisgedachte blijft:

'Duurzaamheid: samen, gewoon, doen'.

Samen omdat we het niet alleen kunnen. De hulp en inzet van en met elkaar is hiervoor nodig.

Gewoon omdat iedereen mee moet kunnen doen bij het nemen van maatregelen. Ook als er financiële of fysieke beperkingen zijn.

Doen omdat het programma zich voornamelijk richt op concrete en zichtbare acties.

De successen en leerpunten van het afgelopen jaar hebben we gebruikt om nieuwe acties en plannen beter te maken. Met elkaar zetten we de komende jaren de volgende stappen. Zo zijn we uiteindelijk in 2050 klimaatneutraal. Duurzaam denken en doen wordt voor iedereen leuk, maar vooral ook voor iedereen vanzelfsprekend.

Rik van den Dam
Wethouder duurzaamheid

* Het Programmaplan Duurzaamheid vindt u door de QR code te scannen.

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Overbetuwe
Oplage: 20.250 exemplaren
April 2024

Reacties naar aanleiding van deze publicatie kunt u mailen naar duurzaamheid@overbetuwe.nl

Tekst: Geurts Media, gemeente Overbetuwe
Eindredactie: gemeente Overbetuwe, Geurts Media
Fotografie: gemeente Overbetuwe, inwoners, Geurts Media

Ontwerp en vormgeving: Geurts Media
Drukwerk: Het Gemeente Nieuws

De gemeente heeft de eindredactie en is verantwoordelijk voor de inhoud.

Digitale nieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van alle acties en graag informatie over Duurzaamheid ontvangen? Meldt u zich aan voor de digitale Nieuwsbrief Duurzaamheid Overbetuwe via www.overbetuwe.nl/duurzaamheid

Deze uitgave is gedrukt op FSC papier.

'Groen zorgt voor verbinding in de buurt'

Theo Verholt adopteerde samen met buurman Cor Ederveen een stukje groen van de gemeente Overbetuwe. Aan de Kraaiekamp in Elst onderhouden de burens nu al vier jaar een 'kwart cirkel'. "Er stonden veel struiken in met grote doorns", vertelt Theo. "Omdat er kleine kinderen in de buurt spelen, hebben we deze verwijderd en er nieuwe planten in geplaatst. Zoals reuzenkervel en kardoos. In het voorjaar gaat alles weer mooi bloeien. We geven de planten water, snoeien ze, halen onkruid weg en zorgen jaarlijks voor nieuwe planten. De buurt reageert heel positief. Wanneer we bezig zijn, komt er altijd wel iemand een praatje maken of een compliment geven. Zo zorgt dit stukje groen voor verbinding in de buurt."

Resultaten Duurzaamheid 2023

gemeente Overbetuwe

Vrijwilligers steken de handen uit de mouwen

Een groener gezicht voor Valburg

Je kunt ze op verschillende plekken in het dorp tegenkomen. De vrijwilligers van Valburg Groen. Bij de aanleg van de groene speelweide voor kinderen, bij het ophangen van vogelhuisjes en bij het planten van bomen tijdens de Nationale Boomfeestdag. Ze laten zich graag en veel van hun groene kant zien.

Esther Vosseveld (53) en Amber van Amsterdam (36) maken deel uit van Valburg Groen. Esther stond in 2018 samen met Wil Teunissen aan de basis van het initiatief. Inmiddels is de groep vrijwilligers gegroeid. Net als het enthousiasme bij iedereen om Valburg verder te vergroenen. Beide dames merken dat het balletje aan het rollen is gegaan in hun dorp en dat het dorp de groene plannen omarmt.

Denktank

Valburg Groen bestaat uit een denktank van ongeveer zes personen die plannen bedenkt en voorbereidt. Daarnaast

trekt een groep van meer dan tien vrijwilligers ook daadwerkelijk de wijken in. Amber: "Waar mogelijk gaan wij aan de slag. We hangen vogelhuisjes op, die we ook jaarlijks schoonmaken. En we hebben aan de zuidkant van Valburg een natuurlijke speelplaats voor kinderen gebouwd." Esther knikt: "Daar hebben we bijvoorbeeld wilgentenenhutten en een gevlochten tunnel gemaakt, waar kinderen in een natuurlijke omgeving kunnen spelen. Heel leuk! En het valt in de smaak."

Valburg Groen maakt bestaande plekken groener, maar bedenkt ook oplossingen voor grotere projecten. Esther:

"We zijn bijvoorbeeld heel trots op het nieuwe talud bij de A50. Dat was heel kaal. Wij hebben daar een groenplan voor bedacht en Rijkswaterstaat benaderd. Een aannemer heeft daar inmiddels 5.000 bomen en struiken geplant. Het is prachtig geworden. Verder hebben we begin dit jaar bloembollen aan de Stationsstraat geplant. Die zorgen in het voorjaar voor kleur."

Boomfeestdag

Tijdens de Nationale Boomfeestdag werden er vorige maand samen met leerlingen van de St. Jacobusschool boompjes geplant. Amber: "We willen eigenlijk dat ieder kind tijdens de basisschooltijd minstens één keer een boom plant. We proberen waar mogelijk te variëren in het soort bomen. In 2022 kozen we voor lindes en iepen. Dit keer waren het knotwilgen op een plek waar nog geen enkele boom stond. We proberen in het dorp de biodiversiteit te vergroten. Ik werk zelf bij de Vlinderstichting en vertel de kinderen ook het belang van bomen en planten voor vlinders. Je ziet ze dan genieten. Ik leg ze ook uit wat ze thuis zelf in hun eigen tuin kunnen doen. Ze leren op een leuke manier heel veel van de natuur."

Steeds meer vrijwilligers sluiten zich aan bij Valburg Groen. Esther: "Ik begrijp dat wel. Het is genieten om samen buiten bezig te zijn en je eigen omgeving mooier te maken. Ik vind het ook heerlijk met de klei onder de laarzen te wroeten in de natuur en nieuwe initiatieven te bedenken."

Nieuw project

Vervelen doen de vrijwilligers van Valburg Groen zich nooit. In ieder jaargetijde is er werk aan de winkel. Esther: "Zo zetten we ons nu in voor een nieuw project aan de kruising Reethsestraat en De Gezustersweg. Daar is een bedrijf met woning verdwenen en de makkelijkste oplossing is om het perceel terug te geven aan een boer om het als weiland te gebruiken. Wij willen dit stuk grond graag behouden voor de diversiteit. Daar is nu door de gemeente geld voor vrij gemaakt. We gaan er fruitbomen, bessenstruiken en inheemse vaste planten plaatsen. Om een zo natuurlijk mogelijk natuurgebied te creëren, waar ook een wandelpad doorheen loopt. Prachtig toch? Zo blijven we bezig."

Amber: "Maar we stimuleren ook dorpsgenoten die in een wijk wonen om hun tuin wat groener te maken. Met een betegelde tuin maak je ons niet blij. Een groene tuin is goed voor de biodiversiteit. Daar vinden dieren, vogels en insecten voedsel en bescherming. Daarnaast zorgt levend groen voor minder overlast van water in natte periodes en voor verkoeling tijdens een hete zomer. Het is een misverstand dat het veel onderhoud vergt."

Wat de ambities zijn van Valburg Groen? Esther: "Om Valburg de groenste gemeente van Overbetuwe te maken. Dat zou tof zijn. Al gun ik iedereen een groene omgeving!"

Amber van Amsterdam (links) en Esther Vosseveld op de natuurlijke speelplaats. Foto: Sjoerd Geurts

Laat je inspireren tijdens de Duurzame tuinenroute Oosterhout

Ideeën opdoen voor een duurzame tuin? Kom dan op zaterdag 25 mei naar de Duurzame tuinenroute in Oosterhout. Tussen 10.00 en 13.00 uur openen diverse tuineigenaren de poorten en geven ze tips en informatie. De vragen 'hoe bevordert je biodiversiteit in je tuin' en 'hoe ga je om met lange periodes van droogte of juist te veel water', worden dan beantwoord.

De tuinen die meedoen aan de Duurzame tuinenroute zijn stuk voor stuk prachtig om te zien. Zo heeft een van de tuinen een vijver voor waterdieren, is er een bloemenweide voor vlinders en bijen ingericht en komt er een stapelmuur voorbij speciaal voor insecten die van warmte houden. Naast de vele verschillende dieren, zijn er ook voorbeel-

den van allerlei soorten beplanting. Zoals planten die in de zomer weinig water nodig hebben, maar ook beplanting die prima tegen 'natte voeten' kan.

De toegang tot de tuinen is gratis en de route vindt u op www.dorpsraadoosterhout.nl.

Nieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van alles rondom duurzaamheid? Meldt u zich dan aan voor de Nieuwsbrief duurzaam Overbetuwe. Dat kan door de qr-code te scannen of via www.overbetuwe.nl/duurzaamheid.

Met deze nieuwsbrief informeren en inspireren we u graag over isolatie, warmte en vergroenen, maar ook over hergebruik van materialen. We hopen dat het u helpt om ook stappen te zetten. Want verduurzamen kunnen we alleen samen.

SCAN ME

Activiteitenkalender 2024

April

- Tot en met 11 april inschrijven Tegeluilactie & adopteren openbaar groen
- 13 april Rivierjuten verenigingen
- 20 april Plantenophaaldag actie tegelruilen & adopteren openbaar groen
- Bomenactie Randwijk & Oosterhout (proef)

Mei

- Regentonnenactie (korting bij lokale leveranciers, eventueel te combineren met subsidie)
- 25 mei Duurzame Tuinenroute Oosterhout

Zomervakantie

Acties die het hele jaar doorlopen:

- Doe-het-zelf actie isoleren
- Energiefixers op pad
- Straat-voor-sstraat aanpak
- Ontzorgingsaanpak
- Wijk van de Toekomst

Zwerfafvalbrigade Elst Schoon: jaarlijks ruim 200 volle afvalzakken

‘Niemand wil toch op een vuilnisbelt wonen?’

Gele hesjes, vrijwilligers met afvalgrijpers en een vuilniszak. We kunnen er deze zaterdagmorgen niet omheen. Zwerfafvalbrigade Elst Schoon trekt met tientallen vrijwilligers door de verschillende wijken. Om het eigen dorp grondig schoon te maken.

Het resultaat is eigenlijk best schrikbarend. Wanneer de vrijwilligers zich aan het einde van de morgen verzamelen, staan op de parkeerplaats aan de Morel ongeveer tien volle afvalzakken. Vol met rommel. “Ons werk was vandaag weer hard nodig”, constateert ook coördinator Martien Hofman van Zwerfafvalbrigade Elst. Het voelt wat tegenstrijdig. Er is vandaag hard gewerkt en

dat voelt bij iedereen goed. Maar feitelijk zou een zwerfafvalbrigade niet eens moeten bestaan. Zou niemand zomaar rommel in de berm moeten gooien. Martien: “Helaas is de werkelijkheid anders. Al proberen we wel te stimuleren dat iedereen zijn eigen omgeving schoon houdt.”

Zwerfafvalbrigade Elst Schoon bestaat vijf jaar en is één van de zeven brigades binnen de gemeente Overbetuwe. Ook Heteren, Oosterhout, Driel, Valbrug, Zetten en Herveld/Andelst trekken regelmatig met groepjes vrijwilligers de wijken in. Totaal zijn er bijna honderd vrijwilligers aan alle brigades verbonden. Vandaag in Elst waren dat er bijna twintig.

Alexander (9)

Aan het eind van de morgen worden de afvalzakken verzameld en ervaringen uitgewisseld. Een opvallende vrijwilliger

Nieuwe vrijwilligers zijn overal welkom

Alle zwerfafvalbrigades binnen de gemeente Overbetuwe kunnen nieuwe vrijwilligers gebruiken. Martien Hofman: “Leuk is dat we vanmorgen spontaan werden aangesproken door iemand die ook graag wil helpen. Mensen die mee willen doen kunnen ons e-mailadres vinden op de website www.overbetuwe.nl/zwerfafval. Zwerfafvalbrigade Elst Schoon bruist van de nieuwe ideeën. “We kijken of we vanwege ons eerste lustrum een actie kunnen houden in het kader van Overbetuwe Doet. Verder onderzoeken we of we met alle brigades tegelijk mee kunnen doen aan de landelijke Opschoondag of World Cleanup Day in september. Iedereen op dezelfde dag aan de slag. Dat zou leuk zijn!”

is de 9-jarige Alexander. Hij gaat vaak samen met Zwerfafvalbrigade Elst Schoon op stap. “Dat doe ik graag”, zo legt hij uit. “Ik vind het belangrijk dat we aan onze omgeving denken. Dat we rekening houden met de kwetsbare aarde.” Alexander is een bijzonder lid, die enkele maanden geleden bij de 3FM Serius Request-actie in Nijmegen al het goede voorbeeld gaf. Hij haalde geld op voor het goede doel (ALS Nederland) door afvalblikjes in te zamelen. De opbrengst bracht hij persoonlijk naar het glazen huis. Overigens worden er tegenwoordig steeds minder blikjes gevonden. Logisch ook, sinds er statiegeld op zit. Maar sigarettendoosjes, balpennen en peuken liggen er ook vandaag weer genoeg. “Ooit hebben we zelfs een kapotte fiets opgeruimd”, zegt één van de vrijwilligers.

Verbondenheid

Martien Hofman is blij met het grote aantal leden van Zwerfafvalbrigade Elst Schoon dat iedere drie tot vier weken de wijken intrekt. “Het enthousiasme en de verbondenheid binnen de groep is groot. Een paar keer per jaar drinken we samen koffie met iets lekkers er bij. In alle wijken komen we. Dat blijkt nog steeds hard nodig. Jaarlijks verzamelen we zeker 200 volle afvalzakken.”

De samenwerking met alle andere brigades binnen de gemeente is goed volgens Martien Hofman: “In de praktijk werk je beter met kleinere groepen. Dan voel je de verbondenheid met jouw eigen dorp of wijk. Er is pas geleden een bijeenkomst gehouden met de coördinatoren van de andere zwerfafvalbrigades. Daarin vertelde elke brigade over hun eigen aanpak en werden ervaringen met elkaar gedeeld. Ook de gemeente was daarbij. De gemeente ondersteunt ons. Dat betekent dat zij voor grijpstokken, handschoenen, afvalzakken, trolleys en andere materialen zorgen. Ze halen de volle zakken ook altijd op. Dat werkt heel goed. Iedereen staat voor elkaar klaar. En toch hopen we dat we ooit overbodig worden. Dat niemand meer wat weggooit. Dat groepen bewoners hun eigen wijk schoonhouden. Je wilt toch niet op een vuilnisbelt wonen? Ik in ieder geval niet. Een schone buurt begint bij jezelf.”

Isoleer met zorg voor de natuur

Heeft u plannen om uw woning te isoleren? Een goed idee! Het bespaart energie en u helpt mee de gemeente Overbetuwe duurzamer te maken.

Toch kan isoleren ook nadelige gevolgen hebben, met name voor dieren. Door de spouwmuur of het dak te isoleren kunt u per ongeluk nuttige dieren weggagen of doden. Dat is tegen de Nederlandse wet wanneer het gaat om wettelijk beschermde dieren, zoals vleermuizen en huismussen. Wilt u aan de slag met uw woning of leefomgeving, dan heeft u als woningeigenaar altijd een zorgplicht.

5 tips voor isoleren met zorg

1 Zoek uit welke dieren er in uw spouwmuur leven. De overheid verwacht dat een vereniging van eigenaren (vve) ecologisch onderzoek door een expert laat doen. Bent u alleen huiseigenaar? Vraag dan zelf een ecologisch expert.

2 Zijn er beschermde vleermuizen of vogels aanwezig? Dan moet u deze dieren uit het gebouw laten verwijderen en zorgen dat zij er niet meer in kunnen. Dit heet ‘natuurvrij maken’.

3 Kies voor een aannemer met verstand van zaken. Deze kan helpen plannen, opletten en eventueel aanvullende maatregelen treffen bij het werk. Een aannemer kan u ook informeren over de voorwaarden, de periode waarin maatregelen kunnen plaatsvinden en andere praktische zaken.

4 Werk buiten de meest kwetsbare periode. Voor de meeste vleermuizen - behalve de grootvleermuis - is de minst kwetsbare periode van 1 september tot 15 oktober, voor gierzwaluwen is dit 1 september tot 15 april en voor de huismus van 1 september tot 28 februari.

5 Hang goede nest- of vleermuiskasten op. Zo zorgt u ervoor dat de terugkerende vleermuizen en vogels een andere nestplaats kunnen kiezen. Koop deze kasten bij een gespecialiseerde verkoper. U weet dan zeker dat de dieren er gebruik van kunnen maken en u krijgt advies over het plaatsen.

Snel hulp gemeente inschakelen met Fixi App

De gemeente Overbetuwe werkt met de Fixi App. Een systeem waarmee via de smartphone meldingen kunnen worden doorgegeven. Bijvoorbeeld over kapotte lantaarnpalen, losliggende stoeptegels, overvolle prullenbakken of grote stukken zwerfafval. Op deze manier kan de gemeente snel in actie komen.

De app is te downloaden via de App Store (IOS) en de Google Play Store (Android). Er komt dan een plattegrond in beeld van de gemeente en de gebruiker van de app kan een foto maken van wat er is gevonden, een melding doen en die vervolgens blijven volgen.

Vrijwilligers steken de handen uit de mouwen

‘Samen maken we Driel een stukje groener’

Oké, het voorjaar is net begonnen. Dus de bloemen, planten en bomen moeten nog echt tot bloei komen. Maar in Driel steken de vrijwilligers van werkgroep Driel Groen de handen nu al uit de mouwen. Allemaal met als doel om Driel een stukje groener te maken.

Aan het woord zijn vrijwilligers Richard van der Heiden en Wiel Hermans. Ze maken beiden deel uit van Stichting Driel Groen. Ze zijn niet de enigen. De basisgroep die alle plannen bedenkt en uitwerkt bestaat uit vier personen, maar daarnaast trekken bijna twintig vrijwilligers er regelmatig op uit. Bijvoorbeeld om de borders rond de rotonde nabij de Boltweg/Broeksingel te ontdoen van onkruid.

De werkgroep Driel Groen is ontstaan bij de oprichting van het Dorpsplatform Samen Driel. “We zijn ooit begonnen met plannen voor de rotonde bij de Broeksingel”, vertelt Wiel. “Voor het middengedeelte was de gemeente al bezig met een partij die dat wilde adopteren en onderhouden. Die gesprekken lopen nog steeds. Wij hebben ons vervolgens gericht op de vier borders van totaal 300 vierkante meter om de rotonde heen. We hebben gras vervangen door zaaimengsel en vaste planten. In het voorjaar en de zomer geeft dit veel kleur.”

De werkgroep is blij met de grote groep vrijwilligers die regelmatig de planten snoeit en het onkruid verwijdert. Wiel: “Samen maken we Driel op deze manier een stukje groener. De entree van ons dorp ziet er op deze manier fraai uit. Daar mogen we samen best trots op zijn.”

Bomen

De werkgroep Driel Groen heeft de smaak te pakken. Zo sloeg het plan om nieuwe bomen in het dorp te planten aan. Richard: “Er zijn plekken in Driel waar in de loop van de jaren bomen zijn verdwenen. Dat is om verschillende redenen gebeurd. Die bomen zijn niet altijd opnieuw aangeplant. Wij zijn daarom in gesprek gegaan met de gemeente en hebben vervolgens een uitgebreide inventarisatie gemaakt. Dat leverde een overzicht op van 36 bomen, waarvan wij vonden dat ze opnieuw geplant moesten worden. Soms om een bomenrij te herstellen, om de poort van Driel een gezicht te geven of gewoon om een gat op te vullen. De gemeente is grotendeels meegegaan in het uitgebreide plan dat we hiervoor hebben gemaakt. Eind vorig jaar zijn

achttien nieuwe bomen aangeplant. En dit jaar willen wij een tweede ronde opstarten om extra bomen aan te planten.”

Nieuwe initiatieven

De Stichting Driel Groen geeft haar vrijwilligers ook de mogelijkheid om zelf met nieuwe initiatieven te komen. Met succes. Zo is er een tuingroep in oprichting waarbij tuinliefhebbers bij elkaar gaan kijken en tips opdoen. Richard: “Om zo van elkaar te leren. Hoe krijg je biodiversiteit in je tuin, hoe is de bodemgesteldheid en waterhuishouding en wat je eraan kan doen. Een heel leuk initiatief.”

De bult zand tussen de twee rotondes in - daar waar zich oeverwaluwen hebben genesteld - wil de werkgroep ook aanpakken en voorzien van begroeiing. De plannen voor een bijenhotel sluiten daarbij aan.

Verder is er een idee voor het ophangen van nestkastjes langs de weg richting 't Vlot. Om daarmee de overlast van de eikenprocessierups voor te zijn. Al langere tijd wordt onderzocht of het mogelijk is een wandelpad aan te leggen vanaf de driesprong dwars door de uiterwaarden richting de Zomerdijk en de stuw. Ook een mooie plek voor het plaatsen van bankjes.

Wiel: “De reacties in het dorp op onze activiteiten zijn erg leuk en enthousiast. Dat motiveert ons weer om door te gaan met onze plannen.” Richard knikt: “Samen maken we Driel een stukje groener en mooier.”

Vrijwilligers Richard van der Heiden en Wiel Haermans van de werkgroep Driel Groen op de rotonde die ze geadopteerd hebben. Foto's: Sjoerd Geurts

Op verschillende plekken zijn er nieuwe bomen geplant.

WE ZOEKEN GROENE VINGERS!

Aanmelden kan van 8 maart t/m 11 april

Adopteer een boomspiegel, openbaar groen of geveltuin

Meer info: www.overbetuwe.nl/groenadopteren

Hoe denkt Overbetuwe over duurzaamheid?

In de eerste uitgave van de Duurzaamheidskrant hebben we u gevraagd om een vragenlijst in te vullen. Deze vragenlijst ging vooral over isoleren en energie. Dank u wel voor het invullen. De uitkomst van de vragenlijst gebruiken we vooral als peilstok, omdat de uitkomst niet representatief genoeg is. Dat heeft er mee te maken dat niet alle groepen inwoners hun stem hebben laten horen. Maar er zijn zeker punten naar voren gekomen waar we mee aan de slag gaan.

Belangrijkste uitkomsten

Het belangrijkste punt dat uit de vragenlijst naar voren kwam, is dat inwoners weten dat klimaatneutraal worden geen makkelijke opgave is. Het vraagt inzet en brengt kosten met zich mee. Inwoners zoeken vooral goede en betrouwbare informatie, financiële ondersteuning en technisch advies.

Betrouwbare informatie

Goede en betrouwbare informatie is onder andere te vinden op onze eigen website en ons energieloket. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden om informatie, kennis en tips van inwoners, dorps- en wijkraden, gemeente en andere partners samen te brengen op één platform.

Financiële ondersteuning

Steeds zoeken we naar mogelijkheden om inwoners financieel te ondersteunen in het verduurzamen van de woon- en leefomgeving. Dit doen we op dit moment met onder andere de energiefixers en de steenbreekacties zoals tegelruilen en het adopteren van openbaar groen. Maar ook met verschillende subsidie, zoals voor doe-het-zelvers en de ontzorgingsaanpak voor inwoners met financiële problemen. Op onze website en ons Energieloket vindt u nog meer mogelijkheden.

Technisch advies

Het kopen van materialen en het uitvoeren van maatregelen om te verduurzamen vraagt soms om extra ondersteuning. Daarom proberen we bij de verschillende acties professionals te betrekken die u goed kunnen adviseren. Zoals bijvoorbeeld bij de doe-het-zelf-actie waar gratis gebruik kan worden gemaakt van een coach. Of op de speciale website met warmtepompcalculator voor het aanschaffen van een warmtepomp. Ook deze hulpbronnen proberen we steeds meer uit te breiden.

Meer weten?

Informatie over bovenstaande onderwerpen kunt u vinden op de website: www.overbetuwe.nl/duurzaamheid. Daar vindt u tevens de volledige uitkomst van de vragenlijst en onze bijbehorende reactie en adviezen.

Prijswinnaars

Onder alle ingezonden enquêtes hebben we 13 prijswinnaars getrokken. Zij konden kiezen uit een duurzame taart of een vleermuiskast.

De winnaars zijn:

Mevrouw Slob uit Hemmen
Mevrouw Rijk uit Oosterhout
De heer Provoost uit Zetten
De heer Van Empel uit Elst
Mevrouw Bolhuis uit Oosterhout
Mevrouw Muijsers uit Elst
De heer Wientjes uit Elst
De heer Gubbels uit Elst
De heer Van Harn uit Elst
Mevrouw Hollander uit Elst
De heer Meulenbroek uit Zetten
Mevrouw Fleddéus uit Zetten
De heer Roelofs uit Elst

MUGGEN WEREN UIT REGENTONNEN

In de warmere maanden genieten we graag van onze tuinen. Helaas kunnen muggen ons buitenplezier flink verstoren. De niet afgesloten regenton kan ook een broedplaats zijn voor muggenlarven. En ondanks dat muggen nuttig zijn, vinden we ze ook lastig.

Ideale broedplek

Niet afgesloten regentonnen kunnen dus een ideale broedplaats zijn voor muggen. Het stilstaande water, voeding, beschutting en voldoende ruimte voor larven om zich te ontwikkelen zijn de perfecte plek. Vrouwtjesmuggen leggen hier graag de eitjes. En de voortplanting van muggen in regentonnen is verontrustend snel. Een enkele mug kan in korte tijd honderden eitjes leggen. Deze eitjes komen na een paar dagen uit tot larven. Goed dus om in actie te komen om overlast van muggen te verminderen.

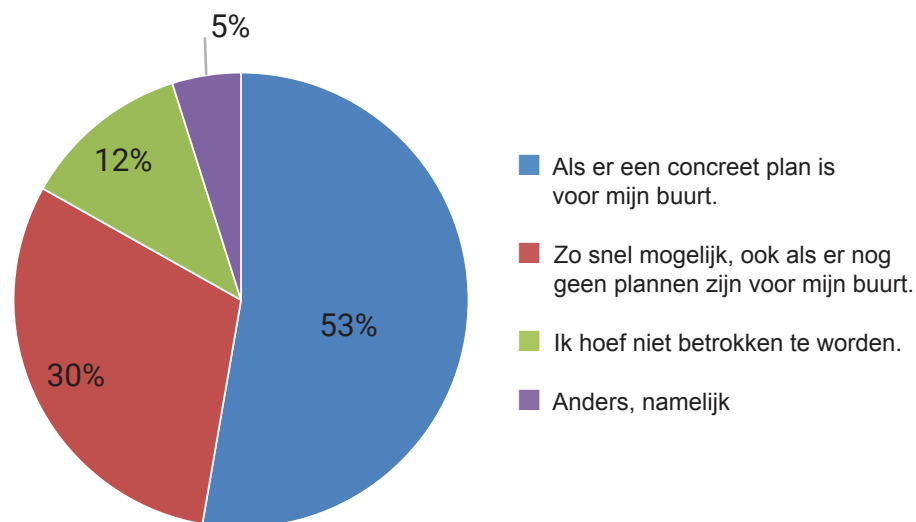
Geniet van een muggenvrije tuin

De oplossing voor de regenton is gelukkig simpel. Dek de regenton af met een deksel of span er heel fijn (muggen)gaas overheen. Zo kan de mug niet meer bij het stilstaande water om eitjes te leggen.

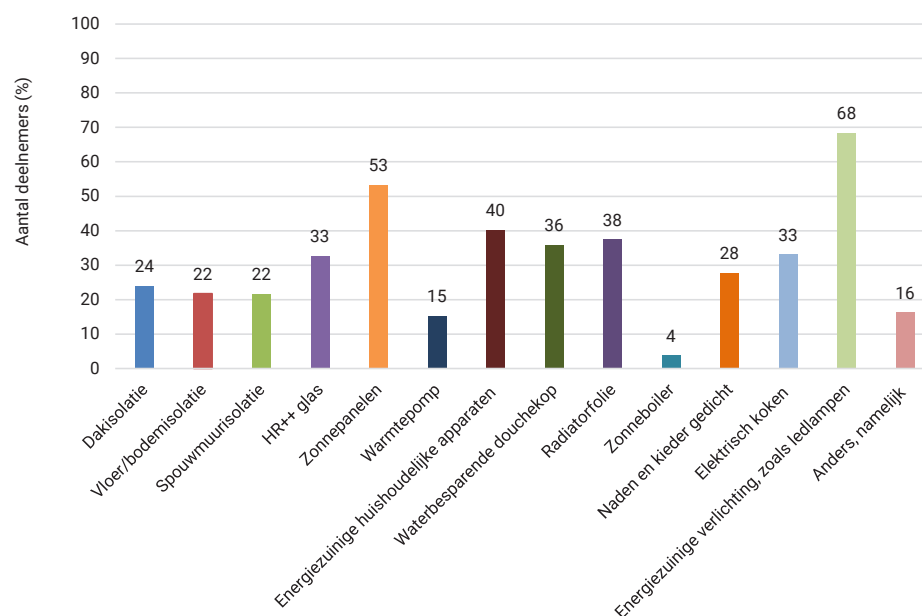
Andere tips:

- Maak de regenton regelmatig leeg en schoon.
- Plaats de regenton niet in de directe felle zon.
- Zorg dat de regenpijp goed werkt en niet verstopt is.
- Zet planten rondom de regenton waar muggen niet van houden, zoals citroenmelisse, lavendel, munt of rozemarijn.

Wanneer willen mensen betrokken worden bij duurzame plannen.

Welke energiebesparende maatregelen heeft u de afgelopen drie jaar in uw woning genomen.

De natuur wordt bedreigd door versteende tuinen

Vergroenen is een kwestie van durven

Veel tuinen in Nederland zijn versteend. Ze liggen vol met tegels, waarbij amper ruimte is voor groen. Een gevaarlijke ontwikkeling voor de biodiversiteit, omdat het aantal insecten en vogels hierdoor snel afneemt. Daar moet iets aan gedaan worden, vindt ook de gemeente Overbetuwe.

“De natuur krijgt het steeds moeilijker nu er zoveel tuinen betegeld zijn”, vertellen Margriet Naaijer en Koen van Hulst van de gemeente Overbetuwe. Zij houden zich beiden bezig met onderwerpen als biodiversiteit, beplanting en vergroening. Wat is nu het gevaar? In een versteende tuin kan de temperatuur in de zomer snel oplopen. In een groene tuin gaat dat minder snel. In een groene tuin is leven. Je kun er de natuur zien, voelen, horen, ruiken en proeven. Margriet: “Wat een beetje groen met mensen en dieren doet, is van onschatbare waarde, zo blijkt uit onderzoek. Groen is goed voor je gezondheid. Groen helpt tegen wateroverlast, groen zuivert de lucht. Groen verhoogt de kwaliteit van ons leven en verbetert het milieu. Daarom moeten we groen de ruimte geven voor een prettiger leefklimaat.”

Wees niet te bang

Iedereen kan een steentje bijdragen, benadrukken Margriet en Koen. “Vergroenen is ook een kwestie van durven”, zegt Koen. “Wees vooral niet te bang. Het is ook helemaal niet ingewikkeld. Haal gewoon een paar tegels uit de tuin en plant daar groen in. Begin klein. Of plant een klimplant tegen de gevel en zie wat er gebeurt.” Margriet knikt: “En heb je al een groene tuin, dan is er ook winst te boeken. Maak je

tuin voor de winter juist minder winterklaar. Een rommelige tuin is een walhalla voor diertjes en insecten. En die zijn weer belangrijk voor een goede biodiversiteit. Eigenlijk is het pas verstandig om je tuin winterklaar te maken als de winter klaar is.”

Juiste planten

Wanneer je inderdaad besluit je tuin te vergroenen, dan komt het nog op de keuze van planten en bomen aan. Margriet: “Onze gemeente heeft gebieden met klei- en zandgronden. Die hebben ieder een ander effect op de groei van planten en bomen. Dat vraagt om andere keuzes. Haal bijvoorbeeld lokale, inheemse planten bij de plaatselijke kweker, waar je goed advies krijgt. Inheemse planten zijn schoon en gedijen in dit gebied. De kweker kan ook adviseren over andere planten die het in dit gebied goed doen. En vergeet de bomen niet. Die horen bij het vergroeningstraject. Ook in een kleine tuin past een boompje.

Een juiste afgewogen keuze heeft ook effect op de biodiversiteit. Koen: “Dat houdt in dat je bijvoorbeeld niet voor één vak met alleen hortensia’s kiest. Wanneer je combineert kun je langdurig bloemen aanbieden. Dat levert weer voldoende voeding op voor verschillende insecten. Zorg voor

Een groene tuin is niet ingewikkeld.

diversiteit. En dit hoeft niet ingewikkeld te zijn.” Margriet roept op het netheidscomplex, wat veel mensen hebben, los te laten. Margriet: “We moeten weg van het netheidscomplex, wat veel mensen hebben. Wat zullen de burens wel niet zeggen als je tuin rommelig is, horen we vaak. Maar je kunt tegenwoordig bordjes kopen voor in de tuin met daarop de tekst: ‘Dit is geen rommelige tuin, maar een bij-vriendelijke tuin.’”

Extra bomen zorgen voor een groener Overbetuwe

Met de hulp van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties maken we Overbetuwe steeds een stukje groener. Zo planten scholen bomen op het schoolplein voor meer schaduw en starten we binnenkort samen met ondernemers met het vergroenen van Poort van Midden Gelderland Noord in Heteren. Daarnaast wordt er de komende jaren in zes dorpen samen met inwoners de openbare ruimte aangepakt. En natuurlijk vergroenen inwoners zelf hun eigen tuinen en leefomgeving met onder andere de tegelruilactie, maar ook met het adopteren van openbaar groen.

Openbare ruimten

In de dorpen Randwijk en Oosterhout is inmiddels een eerste start gemaakt om samen met vertegenwoordigers van de dorpen de openbare ruimte groener te maken. Plannen en ideeën worden nu uitgewerkt in een aantal voorstellen. Daarna volgen nog de bijeenkomsten met alle inwoners waar de uitgewerkte voorstellen worden gepresenteerd, maar waar zeker nog ruimte is voor aanpassingen en wensen.

Naast alle acties vinden we dat we als gemeente nog meer kunnen doen om te vergroenen. Daarom starten we in Randwijk en Oosterhout met een proef. Alle inwoners van beide dorpen kunnen gratis een boom aanvragen voor in de voortuin. Er kan gekozen worden uit een aantal bomen. Inwoners van Randwijk en Oosterhout ontvangen binnenkort meer informatie over het aanmelden en bomenkeuze. De bomen worden pas in het najaar geleverd, omdat dit de beste tijd is om bomen te planten. Is de proef een succes, dan gaan we ook aan de slag met de bomenactie in de andere dorpen van Overbetuwe. Inwoners van beide dorpen ontvangen binnenkort meer informatie over deze actie.

“Tegels minder werk? Onzin!”

Onkruid tussen tegels wegkrabben en met de hogedrukreiniger diezelfde tegels schoonmaken? Mensen met een versteende tuin kennen deze jaarlijkse klussen. “En toch wordt er nog vaak gedacht dat een versteende tuin minder onderhoud met zich meebrengt”, zegt Koen van Hulst van de gemeente Overbetuwe. “Dat is onzin. Gooi er een paar tegels uit, plant een mooie bodembedekker en je hebt amper onderhoud.”

gemeente Overbetuwe

TEGEL ERUIT, PLANT ERIN

We gaan weer Tegelruilen in Overbetuwe. Doet u mee?

Aanmelden: Van vrijdag 8 maart tot en met donderdag 11 april op www.overbetuwe.nl/tegelruilen. Hier vindt u ook alle informatie over de actie.

Actiedag: Zaterdag 20 april

Tijdens de actiedag kunt u tussen 09.00 en 12.00 uur uw bestelde planten ophalen (gemeentewerf, Korte Helster 1 in Elst).

Vanaf 08.00 uur rijdt op de actiedag de gratis Tegeltaxi, die de tegels bij u thuis ophaalt. Zorg ervoor dat de tegels op 20 april vóór 08.00 uur aan de kant van de weg liggen, zodat onze collega's er met de takelwagen goed bij kunnen.

Wist u dat u ook openbaar groen kunt adopteren? Kijk voor meer informatie op www.overbetuwe.nl/groenadopteren.

SCAN ME

24 TIPS om makkelijk te besparen op jouw energierekening

gemeente **Overbetuwe**

Extra tip:
Hang de
24 tips op een
zichtbare
plek!

CHECKLIST (lees ook de achterkant)
Zet een kruisje: heb/doe ik al ga ik doen

Enmalige aanpassingen

1 Laet je cv-ketel zuinig afstellen

2 Gebruik een radiator ventilator

3 Breng tochtstrips aan

4 Isoleer cv-leidingen in onverwarmde ruimtes

5 Plaats radiatorfolie achter je radiatoren

6 Plaats een water-besparende douchekop

7 Hang isolerende gordijnen op

8 Gebruik ledlampen

Tips die vragen om dagelijkse aandacht

9 Draai radiatoren dicht in ruimtes waar je niet bent

10 Zet de thermostaat 1°C lager

11 Zet de thermostaat 's nachts op 15°C

12 Niemand thuis, zet dan de thermostaat op 15°C

13 Douche maximaal 5 minuten

14 Zet apparaten uit, niet op stand-by

15 Gebruik een ventilator in plaats van een airco

16 Hang je was aan de lijn, gebruik geen droger

17 Houd de radiatoren vrij van spullen en stof

18 Was op lage temperatuur en in de eco-stand

19 Doe de vaatwasser vol en zet hem op eco-stand

20 Kies de juiste vlam en doe deksel op de pan

21 Koel zuinig en ontdooi regelmatig de vriezer

22 Ontlucht radiatoren regelmatig

23 Houd je vriezer op -18°C en je koelkast op +5°C

24 Ventileer de ruimtes waar je bent

DOE-HET-ZELF-ACTIE

Heeft u een eigen woning en bent u handig?
Ga dan zelf aan de slag en isoleer uw dak,
vloer en/of muren.

Wij helpen u met:

- Een Doe-het-zelf-coach bij u thuis voor advies
- Maximaal € 1.000,- tegoed voor isolatiemateriaal
- Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.overbetuwe.nl/doehetzelf

COLUMN

Duurzaamheid kent vele gezichten

"Eind vorig jaar heb ik Tijmen Sissing uitgenodigd om in mijn klas op basisschool SamSam in Oosterhout een presentatie te geven over het opruimen van zwerfafval. Hij noemt zichzelf trashpacker. Tijdens een vakantie in Azië begon Tijmen spontaan met het opruimen van zwerfafval. Hij gaf anderen het voorbeeld en kreeg snel hulp. Tijmen herhaalde dit in andere landen waar hij naar toe ging. Dat vertelde hij ons tijdens zijn presentatie. Maar hij vertelde niet alleen over zijn opruimacties. In zijn presentatie liet hij ook zien dat het niet alleen gaat om het opruimen van zwerfafval, maar ook om zoveel mogelijk afval te voorkomen. Hij sprak over het recyclen van plastic naar andere gebruiksvormen. Hij liet zelfs apparaten zien waarmee je dat kon doen. Zo maakte hij in de klas van plastic flessen een hoed en een gezicht. Duurzaamheid kent vele gezichten. Niet alleen het hergebruiken van plastic, maar ook het hergebruik van bijvoorbeeld kleding en meubels. Pas geleden heb ik bij een winkel in Nijmegen gebruikte kleding gekocht. Dat was niet alleen goedkoop, maar op deze manier wordt kleding opnieuw gebruikt nadat anderen ze niet meer dragen. Ik was onder de indruk wat er allemaal werd verkocht en hoeveel er ook werd gekocht. Zo'n winkel is er ook in de gemeente Overbetuwe, 2Switch in Elst. Verder kun je op Marktplaats spullen verkopen die je niet gebruikt. Die je dan niet weg hoeft te gooien. Daarnaast maak je er

anderen blij mee. Daarbij kun je op deze manier prima spullen vaak goedkoop aanschaffen. Zo kom ook ik vaak aan 'nieuwe' spullen.

Zo zijn er best veel mogelijkheden om duurzaam om te gaan met gebruiks- en gebruiksartikelen. Het gaat niet alleen om het hergebruik van spullen, maar je moet ook goed weten dat wat je koopt ook duurzaam is. Ik daag iedereen uit om op je eigen manier een duurzame bijdrage te leveren."

Kinderburgemeester
Kate Janssen

Nieuw beleid in de gemeente Overbetuwe

Grotere grasvelden minder maaien

We zien het overal in Nederland gebeuren. Grasvelden en bermen die niet meer zo vaak gemaaid worden. Dat komt niet door gebrek aan tijd bij de gemeenten, maar is een bewuste keuze. Ook de gemeente Overbetuwe gaat het maaibeheer anders oppakken. Grasvelden groter dan 500 m2 worden voortaan nog maar twee keer per seizoen gemaaid.

Er zijn verschillende redenen om minder vaak te maaien. Eén ervan is dat wilde bloemen en planten zo de kans krijgen om te groeien. Dit bevordert de biodiversiteit en draagt bij aan het behoud van inheemse plantensoorten. Bermen met veel verschillende planten trekken ook verschillende insecten en vogels aan. Minder vaak maaien helpt verder bij het herstellen van ecologische evenwichten (het evenwicht tussen mensen, planten en dieren) in een bepaald gebied. Het geeft planten en dieren de kans om hun natuurlijke levenscyclus af te maken zonder verstoring.

Koen van Hulst van de gemeente Overbetuwe is groenbeheerder. Hij bevestigt dat een belangrijk doel van het nieuwe maaibeleid heeft te maken met de biodiversiteit die moet worden vergroot. Koen van Hulst: "Door zorgvul-

dig tijdstippen en locaties te kiezen waarin we wel of niet maaien, zorgen we ervoor dat er gedurende alle seizoenen bloeiende bloemen en planten beschikbaar blijven voor de insecten in de buurt. Planten kunnen zich zo beter ontwikkelen. We hebben verschillende velden en bermen nodig met bijzondere bloemen. Daarbij overleven veel insecten wanneer we minder maaien."

Uitzonderingen

Grasvelden waar veel mensen samenkomen, worden nog steeds op de oude manier gemaaid. Zoals bijvoorbeeld speeltuinen en hondenvelden. "We hebben een scan gemaakt en de velden in kaart gebracht die groter zijn dan 500 m2 waar we het nieuwe beheer gaan toepassen. Op

een aantal grasvelden die wat lastiger in het beheer zijn hebben we bloembollen gepoot. Zo laten we zien dat we dit dan wel minder makkelijk kunnen maaien, maar dat er wel wat voor terugkomt."

Alle grasvelden in ieder dorp zijn inmiddels bekeken. Het nieuwe beheer wordt in fases ingevoerd. "Straks kunnen mensen via een kaart op onze website precies zien welke gebieden minder gemaaid worden. Ongeveer de helft van onze inwoners heeft liever een strak gemaaid gazonnetje. De andere helft is voor biodiversiteit. We proberen daarom zorgvuldig en duidelijk mogelijk uit te leggen waarom we ergens voor kiezen. Zo is verkeersveiligheid een belangrijk onderdeel bij het maaibeheer rond wegen en fietspaden." Overigens is het minder maaien niet altijd goedkoper. "Langer gras moet opgeruimd worden, terwijl kort gras vaker kan blijven liggen."

Na de aanpassingen binnen de bebouwde kom, gaat de gemeente ook kijken naar kansen buiten de bebouwde kom.

Een levende tuin begint bij de bodem

De bodem is misschien wel het belangrijkste onderdeel van je tuin. Een gezonde bodem zit namelijk vol met leven. Ruim een kwart van de biodiversiteit op aarde leeft in de grond. En al die kleine beestjes vormen weer het voedsel voor graag geziene tuinvogels en andere dieren.

Een gezonde bodem vol leven zorgt ervoor dat de planten en (fruit)bomen goed kunnen groeien. Veel bodemdieren zijn echte afvaleters. Ze zoeken naar dode blaadjes op de grond. Ze brengen de bladeren en het compost in de bodem om het te verteren tot humus. Dit levert weer voedingsstoffen op voor planten en bomen. De humuslaag is ook een soort spons, waardoor de bodem minder snel uitdroogt. In een levende tuin zorgen ijverige wormen voor beluchting van de bodem. De gangen die zij aanleggen werken als regenpijpjes, waardoor het water nog dieper de grond in kan. Het riool wordt daarmee tijdens piekbuien minder belast. Met bodembedekkers of voldoende bladeren op de bodem heeft onkruid minder snel kans en blijft de bodem ook nog eens langer vochtig. Dat scheelt weer water geven en het is fijn voor de bodemdieren.

Dus.....

- Gooi die tegels eruit en zet er groen voor in de plaats.
- Gebruik voor een oprit of tuinpad eens waterdoorlatende bestrating.
- Kies de juiste planten. Houd rekening met bloeiperiodes, wat ze nodig hebben (zon, schaduw, half schaduw) en de grondsoort in uw tuin.
- Voed de bodemdieren en laat blad en takken gerust liggen. Het helpt ook nog eens tegen uitdroging en onkruid krijgt minder kans.
- Vang regenwater op in een regenton.
- Geef de bodem rust. Spit, ploeg en bewerk de grond minimaal, dan neemt het bodemleven veel werk uit handen.
- Tuinier zonder gif. Een rijk en gezond bodemleven is de beste preventie voor ziekten en plagen.

* bron: Stichting Steenbreek

Een gezonde bodem vol leven zorgt ervoor dat planten goed kunnen groeien.

Buurt Brienenshof Elst hangt nestkastjes op

Eind februari hebben vrijwilligers in de wijk Brienenshof in Elst zo'n 70 nestkastjes opgehangen. De buurtbewoners gingen er in kleine teams met kruiwagen, trapje en hamer op uit. Op kaarten van de wijk stond aangegeven waar de nestkastjes opgehangen konden worden. Voor het ophangen zijn aluminium spijkers gebruikt, die geen probleem voor de boom vormen. De deelnemers hebben ook geleerd dat er verschillende bomensoorten en dus ook houtsoorten zijn, soms ging de spijker er makkelijk in en soms iets minder. De meeste nestkastjes hebben allemaal een beschermplaatje, om te voorkomen dat spechten de nestkastjes onderhanden nemen. De nestkastjes zijn gekocht met de opbrengsten (ongeveer € 1.100,-) van Overbetuwe Doet.

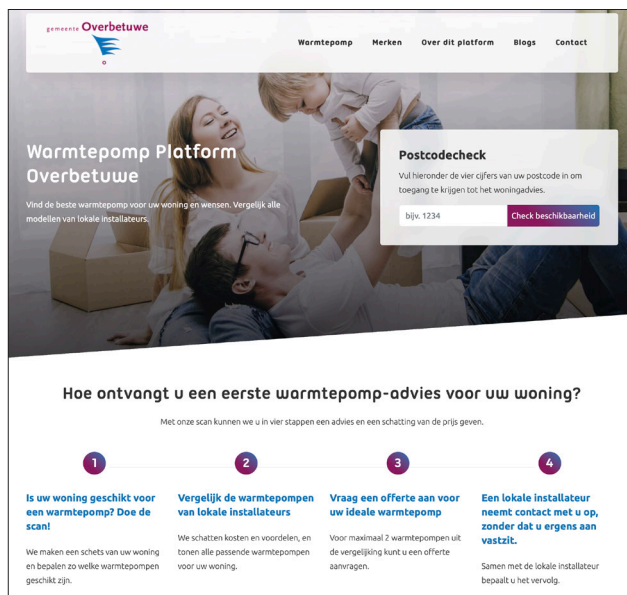
Initiatief warmtepompvergelijker blijkt schot in de roos

Bijna 200 inwoners doen aanvraag voor warmtepomp

Het initiatief van Jan van Rooijen uit Driel om een warmtepompvergelijker te ontwikkelen blijkt een schot in de roos. Bijna 200 inwoners hebben de afgelopen maanden via de nieuwe website een aanvraag gedaan voor een warmtepomp. De gemeente Overbetuwe heeft daarom besloten om ook na het einde van de collectieve inkoopactie in februari door te gaan met de warmtepompvergelijker.

Makkelijk stappenplan

De wereld van de warmtepompen is vaak ondoorzichtig. Jan van Rooijen besloot om wat transparantie toe te voegen. Hij ontwikkelde een website waarmee inwoners van

de gemeente Overbetuwe overzichtelijk kunnen uitzoeken welke warmtepomp geschikt is voor hun woning. Wanneer ze het makkelijke stappenplan doorlopen, worden ze aan het eind in contact gebracht met een lokale installateur, die de warmtepomp kan leveren en installeren, maar zitten nergens aan vast. Het is ook mogelijk om een andere bedrijf te kiezen.

Verbeteringen

Jan van Rooijen is enthousiast over de eerste periode. "Veel mensen hebben inmiddels op deze manier een aanvraag gedaan. Veel meer dan we hadden durven denken. Ook zijn de eerste warmtepompen inmiddels geïnstalleerd. Het is mooi dat de gemeente Overbetuwe dit ook ziet en dat de website blijft gebruiken voor de inwoners. Jan van Rooijen geeft toe dat er zeker ook verbeterpunten zijn. "Er zijn best veel installateurs verbonden aan onze website. Nu worden ze beoordeeld op basis van product en prijs. Binnenkort krijgen ze de mogelijkheid om zich met een eigen informatiepagina op de website te presenteren. Zo krijgt de inwoner wat meer informatie over de installateur en kan zo een betere keuze maken."

Benieuwd naar de vergelijker? Ga dan naar Overbetuwe. warmtepompvergelijker.nl.

Let op geluid bij aanschaf warmtepomp

Er zijn verschillende soorten warmtepompen te koop. Niet iedere pomp is geschikt voor elke woning. Bij goed geïsoleerde woningen kan een all-electric warmtepomp de oplossing zijn. Je gaat dan volledig van het gas af. Is de woning wat ouder en minder goed geïsoleerd, dan past soms een hybride oplossing beter. Bij deze oplossing werkt de cv-ketel samen met een lucht-water warmtepomp, die de warmte buiten uit de lucht haalt. De cv-ketel verwarmt nog steeds het douchebad. Met deze oplossing bespaar je ruimte en kosten op een warmwaterboiler. Zo kunnen zelfs minder goed geïsoleerde woningen worden verwarmd, omdat op extreem koude dagen de cv-ketel bijspringt. Hoewel je bij een hybride oplossing de kosten van de gasaansluiting behoudt, kun je op deze manier toch tot 80% op je gasverbruik besparen. Daarnaast is deze oplossing goedkoper in aanschaf en heb je geen ingrijpende aanpassingen in de woning nodig.

Jan van Rooijen: "Sommige oplossingen hebben een buitenunit (kast die buiten staat) die geluid maakt. Je moet vooraf goed laten onderzoeken welke oplossing bij jou mogelijk is. Je mag op de erfgrens 45 dB(A) aan geluid produceren. In de nacht is dat 40dB(A). Sommige warmtepompen maken iets meer geluid. In dat geval moet je de buitenunit niet op de erfgrens plaatsen of zorgen voor een kast eromheen die het geluid dempt. Of je kiest voor een oplossing zonder buitenunit. Dat kan bijvoorbeeld met een warmtepomp die gebruik maakt van ventilatielucht in de woning of een grondgebonden warmtepomp die de warmte uit de bodem haalt."

Duurzaamheidskeet: een rijdend informatiepunt

Heeft u hem al gezien? Het rijdende informatiepunt van de gemeente Overbetuwe? De Duurzaamheidskeet is ingericht met informatie en materialen over isolatie, besparen op uw energiekosten, hoe u van het gas af kunt gaan, vergroenen en nog veel meer.

Waar staat de keet?

U vindt de Duurzaamheidskeet op markten, braderieën, in wijken, in buurten en dorpen, maar ook bij (duurzame) evenementen. De datum en locatie waar de keet staat delen we via social media. Ziet u hem staan? Loop gerust eens binnen. We beantwoorden graag uw vragen en geven gratis advies.

Duurzaamheidskeet gebruiken?

De Duurzaamheidskeet inzetten voor uw (duurzaam) evenement? Dat kan. Stuur een e-mail naar duurzaamheid@overbetuwe.nl.

Welk afval hoort in welke afvalbak? De Afvalscheidingswijzer helpt u!

In welke bak hoort bijvoorbeeld piepschuim of een lege zak chips?
Kijk op www.afvalscheidingswijzer.nl of download de app.

Hulp voor doe-het-zelvers

Heeft u een eigen huis en bent u een beetje handig? Is de WOZ-waarde van uw eigen huis lager dan € 375.000,- en is deze slecht geïsoleerd (label D of lager)? Dan kunt u zelf aan de slag met isoleren. Wij helpen u met informatie, advies voor uw situatie en gratis isolatiemateriaal (maximaal € 1.000,-). Kijk voor meer informatie en de voorwaarden op www.overbetuwe.nl/doehetzelf.

Arthur Hofstad procesbegeleider Wijk van de Toekomst

‘Een groene tuin zorgt in de zomer voor minder hitte’

De eerste gesprekken worden inmiddels gevoerd. Arthur Hofstad is door de gemeente Overbetuwe aangesteld als onafhankelijk procesbegeleider voor de Wijk van de Toekomst. Of eigenlijk gaat het om ‘wijken’, want voor zowel voor de Vogelbuurt in Driel als de wijk Brienenshof in Elst worden duurzame maatregelen overwogen.

Arthur is net begonnen aan zijn opdracht. “Vanuit mijn eigen bureau houd ik me met duurzame projecten bezig. Samen met de gemeente Overbetuwe onderzoeken we samen welke duurzame stappen we kunnen zetten.”

Arthur gaat in gesprek met de bewonersgroepen in de desbetreffende wijk en plaats. Daarnaast schuiven ook Woningstichting Heteren en de gemeente Overbetuwe aan. “Het is de bedoeling dat de gesprekken uiteindelijk, leiden tot een concreet plan om te verduurzamen, waar we positief over zijn. Naast gesprekken maken we ook gebruik van beschikbare onderzoeken. Een antwoord op een onderwerp kan ‘ja, dit kunnen we doen’ zijn, maar ook ‘nee, dat doen we niet’. De onderzoeken gaan over veel onderwerpen, maar vergroenen, energiebesparing, hoe we in de toekomst onze woning verwarmen en het opwekken van duurzame energie vormen de hoofdmoet.”

Klimaatadaptatie

Ook het onderwerp klimaatadaptatie staat op de agenda. Dat heeft te maken met het veranderende klimaat. Het regent steeds meer en harder, terwijl in de zomer het langer droog is en steeds warmer wordt. Arthur: “Daar moeten we wat mee. We bekijken hoe er op een andere manier voor verkoeling gezorgd kan worden, in plaats van de energieslurpende airco’s aan te zetten. Bijvoorbeeld met goede zonwering of meer groen rond het huis. Dat scheelt al snel een paar graden. In het verleden waren we vooral bezig met het weren

Arthur Hofstad: “Leuk om samen mooie duurzame plannen te ontwikkelen.” Foto: Sjoerd Geurts

van de koude in winter, maar tegenwoordig is het eigenlijk net zo belangrijk om de hitte in de zomer buiten te houden.”

Verwarmen

Ook de manier waarop een hele wijk of dorp verwarmd wordt, komt aan bod. “Ruwweg zijn er drie opties die tegenwoordig voorbij komen. Groen gas /waterstof, all-electric warmtepompen of een warmtenet. Die eerste optie is zeker de eerstkomende tien, twintig jaar niet haalbaar. Er is nog onvoldoende en geen betaalbare groene waterstof. Bij all-electric warmtepompen moet je vanwege het overvolle elektriciteitsnet kijken naar goede opslagmogelijkheden. Bijvoorbeeld voor de opgewekte energie van zonnepanelen. Daarnaast is het op het juiste moment gebruiken van de stroom belangrijk. Zo kun je de wasmachine beter overdag aanzetten wanneer de zon schijnt. En dan is er nog de mogelijkheid van een warmtenet. Daarvoor heb je een warmtebron in de grond nodig. Voor alles geldt dat iedereen mee moet willen doen en dat betaalbaarheid belangrijk is.”

Er zijn voldoende onderwerpen om de komende tijd met elkaar over in gesprek te gaan. Eerst maakt Arthur Hofstad een goede inventarisatie van de wensen en doelen van de partijen die meepraten. “Het is interessant om samen op ontdekkingsreis te gaan over onderwerpen die tegenwoordig op elke verjaardag besproken worden. Hoe leuk is het dat we daarmee ook nog eens heel specifiek in jouw wijk aan de slag willen. Dat we samen duurzame plannen ontwikkelen!” Vragen, stuur dan een e-mail naar arthur@hofstadadvies.nl.

Financiële steun om te verduurzamen

Het investeren in een duurzaam huis kost geld, maar levert verschillende voordelen op. Het verhoogt het wooncomfort en vermindert de energielasten. Er zijn verschillende mogelijkheden voor subsidies en financiering.

• Overbetuwe-Doet ‘doe-het-gerust-zelf’

Tussen 11 en 18 april ontvangt iedere inwoner een waardebond van € 6,60. De bon kunt u inzetten voor goede initiatieven op Overbetuwe Doet. Deze ronde ondersteunen we ook graag de energie die er is bij inwoners rondom doe-het-zelf-verduurzaming, dat aansluit bij het Nationaal Isolatie Programma (NIP). Bijvoorbeeld het opstarten van een gezamenlijk buurt-klusbedrijf, een buurt-doe-het-zelf markt, doe-het-zelf activiteiten organiseren. Als uw initiatief een aanvulling is op of een bijdrage levert aan het NIP ontvangt u van de gemeente maximaal € 500,- voor de uitvoering. Kijk voor meer informatie en aanmelden op www.overbetuwedoet.nl

• Subsidie aanschaf regenton

Voor een regenton met een inhoud tot en met 199 liter ontvangt u € 25,- subsidie. U krijgt een subsidie van € 55,- voor een regenton met een inhoud vanaf 200 liter. Kijk op www.overbetuwe.nl/duurzaamheid voor meer informatie over de mogelijkheden en voorwaarden.

• Subsidie duurzame activiteiten

Organiseer een activiteit die bijdraagt aan duurzaamheid en ontvang daar subsidie voor. Bijvoorbeeld een kledingruilbeurs, repaircafé, recycleparty, deelauto in de wijk of het planten van een bloementuin. Per aanvrager geldt een minimum bedrag van € 100,- van de gemaakte kosten en kan er maximaal € 2500,- voor de gemaakte kosten worden aangevraagd. Kijk voor meer informatie op www.overbetuwe.nl/duurzaamheid.

• ISDE subsidie

Bent u eigenaar van een koopwoning en is de woning uw hoofdverblijf en gaat u aan de slag met energiebesparende maatregelen zoals isolatie of een warmtepomp? Dan kunt u gebruiken maken van de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE).

Kijk op www.overbetuwe.nl/energieloket onder het kopje ‘Subsidies & leningen’ voor meer informatie.

• Lening toekomstbestendig wonen

Als huiseigenaar kunt u uw eigen woning toekomstbestendig en duurzaam maken met een geldlening tegen een aantrekkelijke rente. U kunt hiermee bijvoorbeeld uw woning isoleren, een traplift plaatsen of asbest verwijderen. U komt in aanmerking voor de Toekomstbestendig Wonen Lening als u minimaal één energiemaatregel uitvoert. Op www.overbetuwe.nl/energieloket onder het kopje ‘Subsidies & leningen’ vindt u meer informatie.

Op de pagina Subsidies en leningen van het Energieloket Overbetuwe (www.overbetuwe.nl/energieloket) vindt u nog meer mogelijkheden.

Ontzorgingsaanpak

Naast de Doe-het-zelf actie en de Energiefixers is de gemeente Overbetuwe gestart met de ‘ontzorgingsaanpak’. Met deze aanpak ondersteunen we inwoners die energietoeslag ontvangen of in de schuldhulpverlening zitten met het verduurzamen van hun eigen woning. We kijken wat er nodig is om te verduurzamen. Maatwerk! Naast een eerste gesprek wordt er een scan van de woning gemaakt. Dit brengt in beeld wat er al gedaan is en waar nog maatregelen nodig zijn. Met het energie- en financiële advies kunnen de eigenaren aan de slag met grotere isolatiemaatregelen die echt helpen voor de lange termijn. Om de isolatiemaatregelen uit te kunnen voeren is er per woning maximaal € 4.000,- subsidie beschikbaar. Dit bedrag komt bovenop de ISDE-subsidie die ook kan worden aangevraagd. De ontzorgingsaanpak is niet voor alle woningeigenaren beschikbaar. De inwoners die in aanmerking komen worden direct benaderd.

Workshop bijenhôtels maken

Wilde bijen hebben het moeilijk, maar we kunnen ze een handje helpen. Daarom organiseren we twee gratis workshops bijenhôtels maken, geschikt voor jong en oud.

Vrijdag 12 april van 13:00 tot 16:00 uur.

Locatie: Landgoed Overbetuwe kinderboerderij, Uilenburgsestraat 3 in Heteren

Zaterdag 13 april van 09:30 tot 12:30 uur.

Locatie: Museumboerderij den Tip onder de Hooimijt, Merkenhorststraat 2 in Herveld.

Voor materialen en gereedschap wordt gezorgd.

Aanmelden is nodig en kan via sigelderland.nl/projecten/bijen-overbetuwe.

Er is plek voor maximaal 20 deelnemers per workshop en per huishouden kan er 1 hotel gemaakt worden.

Energietoeslag aanvragen

Vindt u het fijn om hulp te krijgen bij het aanvragen van de energietoeslag? Forte Geldzaken en het Sociaal Team Overbetuwe staan voor u klaar. Neem contact op via telefoonnummer 14 0481 (keuzemenu: werk en geld) of haal een formulier op bij het gemeentehuis of Ambtshuis.

Wist u dat....

- de energietoeslag geen invloed heeft op uw andere toeslagen? Vraag het gerust aan.
- een hoge energierekening geen vereiste is voor de energietoeslag 2023? Bekijk de voorwaarden op www.sociaalteamoverbetuwe.nl/energietoeslag.
- u geen belasting hoeft te betalen over de energietoeslag 2023?
- het dit jaar uw laatste kans is om de energietoeslag aan te vragen. Zorg dat de aanvraag vóór 30 juni 2024 bij de gemeente binnen is.

COLUMN

Met kleine maatregelen kan iedereen energie besparen

"Ik ben al een aantal jaar met pensioen, maar stilzitten is niks voor mij. Daarom heb ik me vorig jaar aangemeld om energiefixer te worden. Ik mocht een bijscholing volgen en bezoek sindsdien als energiefixer mensen thuis. Ik geef bewoners tips om energie te besparen. Dat doe ik drie dagen in de week samen met mijn collega Ton. Ik vind het geweldig om mensen op deze manier te kunnen helpen.

Ik sta nooit met lege handen voor de deur. Ik heb spulletjes bij me die het besparen van energie eenvoudiger maken. Waarmee je dus kosten bespaart. Bijvoorbeeld folie die je aan de achterkant van een radiator (verwarming) plaatst met magneetjes. Zo gaat de warmte niet via de koude buitenmuur verloren, maar blijft in de woning. En wat te denken van kleine ventilatoren die je onder een radiator vastklikt. Die blaast de warmte omhoog, waardoor deze beter en sneller door de ruimte wordt verspreid. Hierdoor kun je de verwarming vaak een of twee graden lager zetten. Dat bespaart weer.

Soms los je problemen ook heel simpel op. Ik kom regelmatig tegen dat gordijnen over radiatoren hangen. Of dat er een bankstel voor staat. Daardoor krijg je de woning ook niet goed warm of je moet daardoor veel stoken. Zorg dat je radiator de ruimte heeft. Bijvoorbeeld door het bankstel er wat verder vanaf te zetten.

Verder zijn deuren en ramen vaak plekken waar tocht vandaan komt. We zien het dagelijks. Wij adviseren bijvoorbeeld tochtstrips. Dat kan grote tochtproblemen oplossen. Ik vertel ook altijd dat apparaten sluipverbruik hebben. Dus stroom verbruiken door alleen de stekker in het stopcontact te hebben. Daar heb je handige oplossingen voor, die laat ik zien. Een stekker waarmee je meerdere apparaten tegelijk kunt uitzetten. Heel simpel. Overigens is er meer dan alleen de maatregelen die ik nu noem. Eigenlijk begint het met een stukje gedragsverandering. Een voorbeeld? Veel huizen zitten potdicht omdat mensen bang zijn om de kou binnen te laten.

Maar iedere morgen een kwartiertje ventileren is juist heel belangrijk. Het zorgt voor gezonde lucht in de woning en het voorkomt zwarte vochtplekjes in de kozijnen. Het vocht dat ontstaat, verdwijnt door te ventileren. Een bijkomstigheid is dat je vochtige lucht moeilijk kunt verwarmen. Dus wanneer je ventileert ontstaat er frisse, koude lucht, die weersnel verwarmd kan worden. Wat ik mensen ook vaak adviseer is meer groen in huis. Groene planten zorgen voor zuurstof, een gezonde lucht en een prettige woonomgeving. Door al deze tips hoop ik mensen de juiste weg te wijzen naar een stukje energiebesparing. Ik ben inmiddels al in honderden woningen geweest. Iedereen kan gratis een beroep op ons doen. Ik heb nu vooral gewerkt in de gemeente Nijmegen, maar ga vanaf het voorjaar ook aan de slag in de gemeente Overbetuwe. Er is nog veel werk aan de winkel. Maar met kleine maatregelen, kan iedereen energie besparen."

Energiefixer Johan Willemsen (75)

Inwoners van de gemeente Overbetuwe kunnen een gratis bezoek aanvragen van een energiefixer via www.overbetuwe.nl/energiefixers.

Energiefixer Johan Willemsen: "Iedere morgen een kwartiertje ventileren is heel belangrijk."

gemeente Overbetuwe Energieloket Overbetuwe helpt u graag op weg!

Iedere woensdag is het Energieloket Overbetuwe tussen 13.30 en 17.00 uur geopend.

Adviseur Ruud Ewals beantwoordt al uw vragen en deelt tips over bijvoorbeeld:

- isoleren
- zonnepanelen
- subsidies en leningen
- bespaarmaatregelen

Het Energieloket Overbetuwe vindt u in het gemeentehuis in Elst. Maak gratis een afspraak op: <https://overbetuwe.mijnafspraakmaken.nl>

Wat weet u van duurzaamheid?

Los de woordzoeker op en maak kans op één van de tien verbloemtégels (foto), een tuintje in een handomdraai.

Zo doet u mee

Zoek de gegeven woorden op in het veld met letters en streep ze door. De overgebleven letters vormen de oplossing. De oplossing kunt u tot en met 1 juni 2024 doorgeven via: www.overbetuwe.nl/woordzoeker

De winnaars ontvangen na 1 juni persoonlijk bericht. Ook publiceren we de namen van de winnaars in de gemeentepagina van 7 juni.

Woorden

Aarde
Aardgas
Bedrijf
Bijen
Biodiversiteit
Bloem
Bomen
Dorp
Ecologie
Elektriciteit
Energie
Glas
Gras
Groen
Hergebruik
Hitte
Hoosbui
Klimaat
Koel
Maaien
Muur
Natuur
Plastic
Recycle
Restafval
Schoon
Tuin
Vlinder
Vogels
Water
Woning
Zonnepaneel

© Persbelangen

H	O	O	S	B	U	I	R	E	C	Y	C	L	E	S
B	I	O	D	I	V	E	R	S	I	T	E	I	T	A
B	O	M	E	N	B	L	O	E	M	T	V	S	M	E
R	B	P	L	A	S	T	I	C	T	L	L	N	E	L
E	I	N	N	A	N	S	F	I	E	E	I	K	A	E
S	J	D	L	E	A	J	H	E	G	U	N	O	A	K
T	E	G	O	G	I	R	N	O	T	W	D	E	A	T
A	N	R	D	R	U	A	V	R	E	O	E	L	A	R
F	G	R	D	U	P	E	N	D	U	N	R	U	R	I
V	A	E	M	E	C	O	L	O	G	I	E	M	D	C
A	B	R	N	R	S	C	H	O	O	N	Z	A	E	I
L	A	N	E	N	E	R	G	I	E	G	R	A	S	T
A	O	T	M	H	E	R	G	E	B	R	U	I	K	E
Z	A	K	L	I	M	A	A	T	O	V	E	E	R	I
W	N	A	T	U	U	R	B	E	T	U	W	N	E	T